

Sygn. akt *IV Ka 1050/14*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 lutego 2015 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy IV Wydział Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący SSO Mirosław Kędzierski - sprawozdawca

Sędziowie SO Piotr Kupcewicz

SO Wiesław Juchacz

Protokolant st. sekr. sądowy Aleksandra Deja - Lis

przy udziale Ewy Łączkowskiej - prokuratora Prokuratury Okręgowej w Bydgoszczy

po rozpoznaniu dnia 5 lutego 2015 r.

sprawy skazanego **S. M.**s. E.i I.ur. (...)w B.

w przedmiocie wydania wyroku łącznego

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku łącznego Sądu Rejonowego w Bydgoszczy

z dnia 29 września 2014 r. sygn. akt III K 463/13

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w Bydgoszczy do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

Przedmiotem postępowania o wydanie wyroku łącznego wobec S. M.były wyroki :

1. Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z 23 marca 2005r. sygn. IV K 212/05, na karę 100 stawek dziennych grzywny przy ustaleniu wysokości jednej stawki na 10 zł za przestępstwo z art.286§3 kk popełnione 17 kwietnia 2002r;
2. Sądu Rejonowego w Tarnowie z 15 grudnia 2005r. sygn. VII K1814/05 na karę 35 stawek dziennych grzywny przy ustaleniu wysokości jednej stawki na 10 zł za przestępstwo z art.286§1 i 3 kk popełnione 6 grudnia 2004r.;
3. Sądu Rejonowego Poznań Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu z 26 czerwca 2009r. sygn. VI K 827/09 na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na 2 lata, karę 60 stawek dziennych grzywny przy ustaleniu wysokości jednej stawki na 20 zł za przestępstwo z art.286§1 kk popełnione 23 czerwca 2006r;
4. Sądu Rejonowego w Wałbrzychu z 20 sierpnia 2009r sygn. II K 346/09, na karę roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na 4 lata, karę 50 stawek dziennych grzywny przy ustaleniu wysokości jednej stawki na 10 zł za przestępstwo z art.286§1 kk popełnione w grudniu 2004r. przy czym postanowieniem z 13 września 2013r. zarządzono skazanemu wykonanie kary pozbawienia wolności;
5. Sądu Rejonowego Poznań Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu z 26 sierpnia 2009r. sygn. III K 514/09, na karę 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na 5 lat, karę 50 stawek dziennych grzywny przy

ustaleniu wysokości jednej stawki na 10 zł za przestępstwo z art.286§3 kk popełnione 8 listopada 2004r. przy czym postanowieniem z 3 czerwca 2013r. zarządzono wykonanie kary pozbawienia wolności;

6. Sądu Rejonowego w Rzeszowie z 28grudnia 2009r. sygn. II K 587/09 na karę 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na 5 lat, za przestępstwo z art.286§1 kk popełnione 13 lutego 2006r. przy czym postanowieniem z 16 maja 2014r. zarządzono wykonanie kary pozbawienia wolności;

7. Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z 2 września 2010r. sygn. III K 282/10, na karę roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na 5 lat, karę 150 stawek dziennych grzywny, przy ustaleniu wysokości jednej stawki na 10 zł, za przestępstwo z art.286§1 kk popełnione w okresie od 1 lutego 2006r. do 4 kwietnia 2006r., przy czym postanowieniem z 6 czerwca 2013r. zarządzono wykonanie kary pozbawienia wolności;

8. Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z 6 kwietnia 2010r. sygn. III K 380/09, na karę 2 lat pozbawienia wolności, karę 50 stawek dziennych grzywny przy ustaleniu wysokości jednej stawki na 100 zł, za ciąg przestępstw z art.286§1 kk popełnionych od października 2005r. do stycznia 2007r.;

9. Sądu Rejonowego w Radomiu z 27 czerwca 2012r. sygn. X K 239/12, na karę 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na 5 lat, za przestępstwo z art.286§1 kk, popełnione 19 sierpnia 2011r.;

10. Sądu Rejonowego dla Warszawy Śródmieścia w Warszawie z 11 grudnia 2012r. sygn. X K 1911/10, na karę roku pozbawienia wolności , za przestępstwo z art.286§1 kk, popełnione 5 października 2005r.;

11. Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z 21 czerwca 2013r. sygn. III K 9/13, na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności za przestępstwo z art.284§2 kk, popełnione 1 czerwca 2006r.;

12. Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z 8 lipca 2013r. sygn. akt III K 431/12, na karę roku pozbawienia wolności za przestępstwo z art.284§2 kk popełnione 1 stycznia 2012r.;

13. Sądu Rejonowego w Radomiu z 19 listopada 2012r. sygn. VIII K 818/12, na karę 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na 5 lat i karę 150 stawek dziennych grzywny, przy ustaleniu wysokości jednej stawki na 10 zł, za przestępstwo z art.286§1 kk, popełnione 4 października 2011r.;

14. Sądu Rejonowego dla Łodzi Śródmieścia w Łodzi z 27 lutego 2014r., sygn. VI K 28/14, na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności za przestępstwo z art.286§1 kk popełnione w okresie od 17 do 18 października 2011.

Wyrokiem z dnia 29 września 2014r. Sąd Rejonowy w Bydgoszczy w sprawie III K 463/13 :

I. na podstawie art.569§1 kpk w zw. z art.85 kk i art.86§1 i 2 kk połączył jednostkowe kary grzywny orzeczone wyrokami opisanymi wyżej w punktach 1 i 2 (IV K 212/05, VII K 1814/05) i wymierzył w ich miejsce skazanemu S. M.karę łączną 100 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki na 10 zł;

II. na podstawie art.569§1 kpk w zw. z art.85 kk i art.86§1 i 2 kk połączył jednostkowe kary pozbawienia wolności orzeczone wyrokami opisanymi wyżej w punktach 4, 5, 6, 7 i 8 (II K 346/09, III K 514/09, II K 587/09, III K 282/10, III K 380/09) i wymierzył w ich miejsce skazanemu S. M.karę łączną 5 lat pozbawienia wolności;

III. na podstawie art.569§1 kpk w zw. z art.85 kk i art.86§1 i 2 kk połączył jednostkowe kary grzywny orzeczone wyrokami opisanymi wyżej w punktach 3, 4, 5, 7, 8 (VI K 827/09, II K 346/09, III K 514/09, III K 282/10, III K 380/09) i wymierzył w ich miejsce skazanemu S. M.karę łączną 360 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki na 10 zł;

IV. na podstawie art.569§1 kpk w zw. z art.85 kk i art.86§1 kk i art.89§1a kk połączył jednostkowe kary pozbawienia wolności orzeczone wyrokami opisanymi wyżej w punktach 9, 10, 11, 12, 13 i 14 (X K 239/12, X K 1911/10 , III K 9/13,

III K 431/12, VIII K 818/12 i VI K 28/14) i w ich miejsce wymierzył skazanemu S. M. karę łączną 4 lat pozbawienia wolności;

V. na podstawie art. 572 kpk umorzył postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego w pozostałym zakresie;

VI. na podstawie art. 577 kpk zaliczył skazanemu na poczet orzeczonej w punkcie II sentencji wyroku kary łącznej pozbawienia wolności okresy pozbawienia wolności od 7 lutego 2009r. do 18 marca 2009r., od 18 marca 2009r. do 1 kwietnia 2009r., od 22 kwietnia 2012r., do 28 lutego 2014r.;

VII. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. A. K. Kancelaria Adwokacka w B. kwotę 354,24 zł, w tym podatek VAT, z tytułu obrony udzielonej S. M. w niniejszej sprawie z urzędu;

VIII. zwolnił skazanego od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych, obciążając nimi Skarb Państwa.

Od powyższego wyroku apelację wniósł obrońca skazanego, zaskarżając orzeczenie w całości (z wyjątkiem punktu I, VII i VIII sentencji).

Zaskarżonemu wyrokowi na podstawie art. 427§2 kpk i art. 438 pkt 2 i 4 kpk, zarzucił obrazę przepisów prawa procesowego, mającą istotny i bezpośredni wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, a w szczególności art. 4 w zw. z art. 7 w zw. z art. 92 w zw. z art. 569 i nast. kpk w zw. z art. 53§1 i 2 w zw. z art. 85 i art. 86 ustawy karnej materialnej, poprzez dokonanie przez Sąd I instancji nieprawidłowej oceny okoliczności związanych z właściwościami osobistymi skazanego S. M., a w zasadzie zaniechania przez tenże Sąd odniesienia się do tychże w pisemnym uzasadnieniu orzeczenia, a nadto zaniechaniem przez Sąd meriti analizy specyfiki czynów, których skazany się dopuścił, jak również niezastosowania względem rzeczonego skazanego możliwości pełniejszego, niżli dokonane w zaskarżonym wyroku, asperacyjnego połączenia wymierzonych ww. kar jednostkowych bądź też dokonania absorpcyjnego połączenia owych kar, jak też nieprawidłowego połączenia przez Sąd, na mocy punktu IV sentencji zaskarżonego wyroku, kar pozbawienia wolności orzeczonych względem skazanego M. wraz z warunkowym zawieszeniem ich wykonania, których wykonania nigdy nie zarządzono – z pozostałymi bezwzględnymi karami pozbawienia wolności, a w konsekwencji rażącą niewspółmierność wymierzonych przez Sąd I instancji skazanemu S. M. poszczególnych kar łącznych w postaci :

- 5 lat pozbawienia wolności (por. pkt II sentencji zaskarżonego wyroku łącznego z 29 września br),
- 4 lat pozbawienia wolności (por. pkt IV sentencji zaskarżonego wyroku łącznego z 29 września br),
- grzywny w wymiarze 360 stawek dziennych, przy ustaleniu jednej stawki na kwotę 10 zł, (por. pkt III sentencji zaskarżonego wyroku łącznego z 29 września br),

względem wskazanych wyżej elementów, jak również przesłanek prawnych wywodzących się wprost ze stosownych zasad sądowego wymiaru kary.

W związku z powyższym, na podstawie art. 427§1 kpk, 437§1 i 2 kpk w zw. z art. 458 kpk skarżący wniósł o :

1. zmianę zaskarżonego wyroku łącznego w części dotyczącej wymiaru orzeczonych względem skazanego S. M. kar łącznych pozbawienia wolności oraz grzywny, poprzez ich obniżenie do minimalnej, ustawowo dopuszczalnej granicy, a zarazem wyeliminowanie z podstawy orzeczonej na mocy pkt IV sentencji zaskarżonego wyroku kary łącznej kar jednostkowych wymierzonych skazanemu wyrokami Sądu Rejonowego w Radomiu z 27 czerwca i 19 listopada 2012r. w sprawach X K 239/12 i VIII K 818/12 (w konsekwencji umorzenie postępowania w tym zakresie), jak również zaliczenie na poczet ww. kar łącznych pozbawienia wolności (por. jw. pkt 1 i 2) wszelkich stosownych okresów temuż podlegających ,

ewentualnie o

2. uchylenie zaskarżonego wyroku łącznego w całości (por. str. 1) i przekazanie sprawy do po ponownego rozpoznania Sądowi właściwemu miejscowo oraz rzeczowo.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje :

Apelacja obrońcy skazanego jest w części zasadna i musiała skutkować uchyleniem zaskarżonego wyroku w części dotyczącej rozstrzygnięcia w punkcie IV wyroku.

Ponadto konieczność uchylenia wyroku w pozostałej części wyniknęła z przedłożenia przez obrońcę na rozprawie odwoławczej dodatkowego wyroku skazującego S. M.a to Sądu Rejonowego dla Warszawy – Pragi Północ z dnia 22.11.2010 roku (k.462) i potrzeby ponownego rozstrzygnięcia sprawy w sądzie I instancji.

Tym samym rzeczą tego Sądu będzie zbadanie możliwości łączenia niniejszego wyroku z innymi wyrokami jakie zapadły wobec S. M.. Nie przesądzając bowiem rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego w przyszłości w tym zakresie, Sąd Okręgowy pragnie zauważyć, że rzeczą Sądu przy ponownym rozpoznaniu sprawy będzie ustalenie w oparciu o akta sprawy powodów pominięcia tego skazania w karcie karnej a następnie ewentualne jego połączenie z innymi skazaniami. Porównanie bowiem daty popełnienia przestępstwa przez skazanego w tejże sprawie (8 luty 2005r.) z datami przestępstw z innych wyroków jakie zapadły wobec skazanego, sugeruje możliwość połączenia kar grzywny jakie zapadły wobec niego w tychże sprawach.

Fakt zaistnienia możliwości połączenia węzłem wyroku łącznego także innego skazania, otwiera też kwestię ewentualnie nowego ukształtowania konfiguracji poszczególnych kar łącznych, co skutkowało uchyleniem zaskarżonego wyroku w całości, a nie tylko w części zaskarżonego wyroku, czego dotyczyła apelacja obrońcy skazanego.

Nadto wobec deklaracji skazanego i jego obrońcy na rozprawie odwoławczej o braku działań o charakterze nadzwyczajnym (choćby w trybie prawa łaski), które powodowałyby np. zatarcie skazania w tym trybie, można zasadnie wnosić, iż powodem pominięcia tego skazania w karcie karnej jest wyłącznie pomyłka. Winno to zatem skutkować koniecznością szczególnie wnikliwego ustalenia przedmiotu postępowania o wydanie wyroku łącznego, ustalenia wszystkich skazań, także takich które opiewałyby na nazwisko S. M.a nie tylko S. M., skoro wcześniej skazany używał takiego nazwiska.

Z kolei zasadność apelacji domagającej się uchylenia wyroku w części dotyczącej rozstrzygnięcia w punkcie IV wynika z pominięcia przez Sąd unormowania art. 4 § 1 k.k. tj. kwestii „względności” ustaw. Sąd Najwyższy rozpoznając sprawy dotyczące kwestii łączenia kar w przypadku przestępstw popełnionych przed i po przedmiotowej nowelizacji, niejednokrotnie stwierdzał, że normy wynikające z art. 89 § 1 i 1a k.k. mają charakter materialnoprawny, wobec czego należy do nich odnosić reguły intertemporalne zawarte w art. 4 § 1 k.k. (por. m.in. wyroki: z dnia 12 października 2011 r., V KK 275/11, R-OSNKW 2011, poz. 1823, z dnia 8 listopada 2011 r., IV KK 171/11, R-OSNKW 2011, poz. 2029, z dnia 8 lutego 2012 r., IV KK 238/11, Lex nr 1163357, z dnia 3 kwietnia 2012 r., IV KK 72/12 Lex nr 1163354, z dnia 22 listopada 2012 r., V KK 290/12, Lex nr 1228653, z dnia 17 stycznia 2013 r., II KK 84/12, niepublikowany).

Otóż do dnia 8 czerwca 2010 r., tj. dnia wejścia w życie ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny, ustawy - Kodeks postępowania karnego, ustawy - Kodeks karny wykonawczy, ustawy - Kodeks karny skarbowy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 206, poz. 1589) w sytuacji, gdy za zbiegające się przestępstwa wymierzono karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania oraz karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, a nie były spełnione przesłanki określone w art. 69 k.k., brak było podstawy do wymierzenia kary łącznej. Zatem jeżeli sąd właściwy do wydania wyroku łącznego stał przed problemem połączenia kar wymierzonych z warunkowym zawieszeniem wykonania oraz kar wymierzonych bez warunkowego zawieszenia ich wykonania, powinien był w pierwszej kolejności rozważyć, czy zachodzą przesłanki warunkowego zawieszenia ewentualnej kary łącznej przewidziane art. 69 k.k. Pozytywna odpowiedź na to pytanie otwierała możliwość zastosowania art. 89 § 1 k.k. Odpowiedź negatywna prowadzić zaś musiała do odstąpienia od połączenia orzeczonych kar i umorzenia postępowania w przedmiocie wydania wyroku łącznego.

Przedstawiona wyżej sytuacja normatywna uległa zmianie w wyniku wprowadzenia do Kodeksu karnego ustawą z dnia 5 listopada 2009 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny, ustawy - Kodeks postępowania karnego, ustawy - Kodeks karny wykonawczy, ustawy - Kodeks karny skarbowy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 206, poz. 1589) art. 89 § 1a. Zgodnie z nim "w razie skazania za zbiegające się przestępstwa na kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem ich wykonania sąd może w wyroku łącznym orzec karę łączną pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania". Przepis ten wszedł w życie z dniem 8 czerwca 2010 r., przy czym ustawa go ustanawiająca, w odniesieniu do przepisów prawa karnego materialnego, nie zawierała przepisów intertemporalnych.

Art. 89 § 1a k.k. wprost przewiduje możliwość orzeczenia w wyroku łącznym bezwzględnej kary pozbawienia wolności, jeśli wszystkie podlegające łączeniu kary pozbawienia wolności orzeczone zostały z warunkowym zawieszeniem ich wykonania. Konsekwentnie należy zatem stwierdzić, że od dnia 8 czerwca 2010 r. stało się również możliwe połączenie węzłem kary łącznej o charakterze bezwzględnym kary pozbawienia wolności orzeczonej z zastosowaniem instytucji warunkowego zawieszenia jej wykonania z karą rodzajowo tożsamą o charakterze bezwzględnym. Jeżeli bowiem możliwość orzeczenia kary łącznej pozbawienia wolności o charakterze bezwzględnym istnieje w przypadku realnego zbiegu przestępstw, za które orzeczono wyłącznie kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem ich wykonania, to tym bardziej istnieje ona wtedy, kiedy tylko co do niektórych z przestępstw zastosowano wskazany środek.

W zaistniałej sytuacji każdorazowe rozstrzygnięcie sprawy o wydanie wyroku łącznego wymaga rozważenia "względności" ustaw. Przepis art. 4 § 1 k.k. odwołuje się przy tym do dwóch momentów czasowych, które wyznaczają okres, w którym zawierać się muszą "konkurujące" ustawy. Z jednej strony będzie to bowiem data orzekania w przedmiocie wydania wyroku łącznego, z drugiej zaś czas popełnienia każdego z przestępstw wchodzących w skład zbiegu realnego. Prowadzi to do wniosku, że zastosowanie regulacji z art. 4 § 1 k.k. uzależnione jest od popełnienia co najmniej jednego przestępstwa przed wejściem w życie nowej ustawy. Sąd, stosując w postępowaniu w przedmiocie wydania wyroku łącznego unormowanie z art. 4 § 1 k.k., powinien, ustalając, która z ustaw jest względniejsza dla sprawcy, porównać stan normatywny z dnia orzekania oraz stan normatywny z czasu popełnienia każdego z przestępstw pozostających w realnym zbiegu.

Zatem orzeczenie w wyroku łącznym kary łącznej pozbawienia wolności o charakterze bezwzględnym za zbiegające się przestępstwa popełnione przed dniem 8 czerwca 2010 r., za które wymierzono kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem ich wykonania, jak i bez warunkowego zawieszenia - stanowi rażące naruszenie art. 4 § 1 k.k.

W uzasadnieniu wyroku w sprawie V KK 290/12 Sąd Najwyższy wskazał, że treść art. 89 § 1 k.k. sprzed nowelizacji i jej konsekwencje na płaszczyźnie wymiaru kary łącznej, jakie zostały zidentyfikowane w judykaturze, muszą być brane pod uwagę w procesie oceny ustawy na potrzeby rozstrzygnięcia, czy jest ona względniejsza dla sprawcy.

Podsumowując przedstawione wyżej uwagi, stwierdzić należy za Sądem Najwyższym w wyroku z 17 stycznia 2013 roku w sprawie II K 84/12, że stosując w prawidłowy sposób art. 4 § 1 k.k. w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego, sąd winien rozważyć "względność" ustaw przy porównaniu stanu normatywnego z daty orzekania w przedmiocie wydania wyroku łącznego oraz **stanu normatywnego z czasu popełnienia każdego z przestępstw wchodzących w skład zbiegu**. Prowadzi to do wniosku, że - uwzględniając kierunek zmian wprowadzonych w ustawie z dnia 5 listopada 2009 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny, ustawy - Kodeks postępowania karnego, ustawy - Kodeks karny wykonawczy, ustawy - Kodeks karny skarbowy oraz niektórych innych ustaw - przyjęć należy, iż **jeśli choć jedno z przestępstw wchodzących w skład realnego zbiegu, za które orzeczono kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania i bez warunkowego zawieszenia wykonania, zostało popełnione przed wejściem w życie tej ustawy, należy stosować, jako względniejszy, Kodeks karny w brzmieniu sprzed dnia 8 czerwca 2010 r.**

Tak więc, uwzględniając realia związane z datami przestępstw popełnionych przez S. M. i wymierzonymi mu za te występki karami jednostkowymi, które następnie zostały objęte zaskarżonym wyrokiem łącznym, należało uwzględnić

wniesioną na korzyść tego skazanego przez obrońcę apelację i sprawę przekazać do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Bydgoszczy.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd ten będzie związany zapatrywaniami prawnymi przedstawionymi w uzasadnieniu wyroku Sądu Okręgowego (art. 442 § 3 k.p.k.). Oznacza to, że w wypadku gdy skład orzekający dojdzie do wniosku, iż podlegające łączeniu kary mogą być sprowadzone do kary łącznej w rozmiarze nieprzekraczającym 2 lat pozbawienia wolności (wymaga to oceny współmierności kary łącznej przez pryzmat dyrektyw sądowego wymiaru kary oraz uwzględnienia okoliczności wymienionych w art. 571 § 1 k.p.k., gdyż z punktu widzenia teoretycznego, przy zastosowaniu zasady absorpcji, czysto matematyczne względy, w powiązaniu z treścią art. 86 § 1 k.k., nie stoją temu na przeszkodzie), a nadto zachodzą pozostałe przesłanki określone w art. 69 k.k., wówczas wymierzenie kary łącznej w wyroku łącznym obejmującym skazania wymienione w punktach 9-14 wyroku będzie możliwe. W wypadku gdy Sąd Rejonowy w Bydgoszczy doszedłby do odmiennych wniosków, będzie zobowiązany do umorzenia postępowania w przedmiocie wydania wyroku łącznego w części dotyczącej orzeczeń kar pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem ich wykonania pomimo tego, że zbiegające się przestępstwa pozostawały w konfiguracji czasowej odpowiadającej warunkom określonym w art. 85 k.k.

Mając na uwadze powyższą argumentację, orzeczono jak na wstępie.